

和太鼓が響く森

宮崎県都城市生活文化課国際交流員
Munkhbayar Bayanbat
バヤンバト・ムンフバイル

出逢いは突然に

十数年前の日本留学中のことです。たまたま通りがかった神社に人だかりを見つけ、好奇心に導かれながら近づくはずらりと並んだ太鼓が目の前にありました。

初めて見る和太鼓に驚きながら見守っていると、間もなく鉢巻きに法被を身に纏った男女数人が登場し演奏が始まります。

「どーん、どど、どどーん」

驚きのあまり思わず声をあげてしまいました。こんなに大きい音が出るとは想像もしていませんでした。驚く一方、胸の奥まで響く大きな音になんとも言えない感情がわき起こりました。いつの間にか手足も勝手に動き、気づくと私は踊っているのではないですか。もちろん日本の踊りを知らない私の動きはたいそう奇妙な物でしたし、周りの人々は不思議に感じたことでしょう。でも、それも気にならないほどこの大きな音に夢中になりました。

これが私と和太鼓の出逢いです。

架け橋でありたい私

帰国後、在モンゴル日本国大使館に就職し日本文化広報を担当し、日本の素晴らしさをモンゴル人に理解してもらうため一生懸命頑張りました。

日本の映画を、一般のお客さまのためにモンゴル語に吹き替え、日本語学習者向けには字幕版を上映したり、日本文化について季刊誌を出したり、伝統文化のみならず現代文化の交流を図るべく様々なイベントに携わりました。

そこで感じたのは文化を紹介するということは、単に外国語の文章を自国語に置き換えたり語ったりするだけではなく、相手の文化を尊重しながらも自国文化をより深く理解し自らの中で融合させていく積極的な姿勢が必要なのだということです。

日本は私の世界を見る窓を一つ新しく開けてくれた大切な国です。ですから、このような業務を果たすことができ大変嬉しかったです。自分に与えられた職務を遂行するうちに、私は両文化が交流するためのルート、相互理解を促すかけ橋でありたいと強く願うようになりました。そのために、両国の言葉はもちろんのことながら文化をよりいっそう深く勉強するようになりました。

そのため、JETプログラムの公募を見た時に「今度は自分が生まれ育ったモンゴル、その文化を日本の皆さんに紹介できる。何という縁でしょう！」ととてもわくわくしました。

都城にて

JETプログラムに採用され、モンゴル国のウ

モンゴルの子供たちがよく作るお菓子に小学生たちと挑戦

モンゴル舞踊の紹介

龍神太鼓メンバーと

ことながら、乳酸菌研究など様々な技術分野での研究交流も進んでいることを心強く思います。

都城市とウランバートル市の友好交流が更なる発展を遂げる一つのきっかけに

なる様、今後も努力していきたいと思えます。

森の神宮で和太鼓との再会

着任後間もないある日のことです。同僚に誘われて東霧島神社の「鬼の階段」を登りました。森に囲まれた物静かなこの神社で私は懐かしい風景と再会します。龍神太鼓グループの皆さんが和太鼓を練習されていたのです。今までのことを思い出し、思わずたかかせて欲しいと申し出たところ快く受け入れてくれました。

おかげで、ようやく私は本物の和太鼓に触れることができました。

初めて自らたたく和太鼓の音は、10年間の時をこえて身体のそして魂の奥底へ大きく深く共鳴するよう感じられたのでした。

その後、引き続きグループに参加させていただき、手の平いっぱいマメを作ったり、初舞台で緊張の余りバチを飛ばしてしまったりなど失敗もありましたが、それもまたよい思い出です。

これからも、私は星空が広がる森の中で和太鼓に感動し続けることでしょう。

ランバートル市の姉妹都市である都城市に派遣されました。出発前、前任者の話やインターネットを通じ、宮崎についてのイメージがある程度出来上がっていました。ですが、初めての九州にどきどきしながら飛行機の窓から宮崎を見おろすと、私が持っていたイメージをはるかに超えた、青くて、きらきらと光る海が広がり、そして、空港を出るとさんさんと照らす太陽、ヤシ並木、そよ風に乘ってくる花の香りを感じ、とたんに私は宮崎に一目惚れしてしまいました。これほど素敵なおとくところに来られるなんて、運がよかったです。

都城市は緑豊かで自然の美しい街です。車で少し走れば、日本の滝百選の一つである関之尾滝や国立公園霧島連山などの大自然に触れることもできます。人も温かくて、歌のように聞こえる都城弁が和みます。街を歩くとお目にかかった方々、一人ひとりが丁寧に挨拶をしてくれます。幼稚園児から高齢者まで幅広い年齢層の方々に会って感じたのは温かさです。いつか、皆様からいただいたこの温かさに恩返しができると思います。

また、都城は全国に誇る肉の生産地でもあります。残念なことに口蹄疫といった災害がありましたが、コミュニティ全体で団結し、皆の力で未曾有の困難を乗り越えたからこそ、身にしみてくるありがたい味です。機会がある都度いただきますが、ほっぺが落ちるほどおいしいです。肉好きモンゴル人としてこれ以上恵まれた環境はありません。

モンゴルの子供たちのために日本人の善意の下に結成された「モンゴルに風力発電機を贈る会」は共同研究、さらに友好交流都市締結まで広がったことには感激をする限りです。人的交流もさる

モンゴル国ウランバートル市出身。モンゴル国立大学国際関係部卒。東京外国語大学への留学を経て、在モンゴル日本国大使館に就職。2009年から宮崎県都城市の国際交流員として都城市役所で働く。趣味は読書、翻訳、写真、和太鼓、歌舞伎鑑賞、バイオリン、人間ウォッチング、踊りと水泳。都城市とウランバートル市の間に経済交流の基盤を作る夢を抱いている。

Munkhbayar Bayanbat

Япон бөмбөрийн дуу цуурайтах ойд Munkhbayar Bayanbat

Гэнэтийн учрал

Арваад жилийн өмнө Японд сурч байхдаа юм даг. Санаандгүй нэг сүмийн хажуугаар явж байтал бөөн хүн цугласан байв. Сониуч зандаа хөтлөгдөн ойртож очвол, эгнүүлэн тавьсан том жижиг япон бөмбөр олж хардаг юм байна.

Анх удаа япон бөмбөр харж байгаа тул гайхан хэсэг зогсож байтал, одсан ч үгүй толгойдоо алчуур зангидаж, хаппи нөмрөг өмссөн эрэгтэй эмэгтэй хүмүүс гарч ирэн тоглолт ч эхэллээ.

“Даан, дада, дадаан!”

Цочсондоо уулга алдчихав. Тийм том дуутай гэж яаж мэдэх вэ. Цочиж гайхашрахан зэрэгцээ цээжний гүнд хүнгэнэх том дууг сонсоод тэр гэхийн аргагүй мэдрэмж төрж, нэг мэдэхнээ гар хөл минь өөрийн эрхгүй хөдөлж, бүжиглэж байх нь тэр. Япон бүжиг мэдэхгүй миний хөдөлгөөн мэдээж хачин л харагдсан байх. Хүмүүсийн гайхширсан харцыг мэдэрч байсан ч юун тоох манатай болтлоо өнөөх дуунд хэдийнэ гүн гүнзгий татагдсан байсан юм.

Ингэж би анх япон бөмбөртэй учирсан билээ.

Гүүр болохыг хүснэ, би

Эх орондоо буцаж ирээд Япон Улсын Элчин сайдын яаманд олон нийттэй харилцах, соёлын асуудлыг хариуцан ажиллаж, Япон орны талаарх монголчуудын ойлголт, мэдлэгийг улам бүр гүнзгийрүүлэх ажлыг мөхөс чадлынхаа хирээр хичээнгүйлэн гүйцэтгэж байсан билээ.

Япон киног энгийн үзэгчдэд зориулан дуун орчуулгатайгаар, япон хэл суралцагсад зориулан хадмал бичгэн орчуулгатайгаар үнэ төлбөргүй гаргах, улирал тутмын сонин хэвлүүлэх, Японы уламжлалт болон орчин үеийн соёл урлагийг сурталчилан харилцааг өргөжүүлэх төрөл бүрийн арга хэмжээг зохион байгуулахад оролцож байв.

Аль нэгэн улсын соёлыг танилцуулна гэдэг, гадаад хэлний материалыг аливаа хэл рүү хөрвүүлэх, ярих төдий зүйл биш болохыг энэ бүх хугацаанд мэдэрсэн. Энэ нь тухайн улсын соёлыг хүндэтгэхийн сацуу өөрийн соёлыг улам бүр гүнзгий ойлгон, танин мэдэж, өөртөө хослуулан уялдуулах идэвх зүтгэлтэй байх хэрэгтэй юм гэдгийг ойлгосон.

Япон Улс миний ертөнцийг харах цонхыг нэгээр нэмэн нээсэн чухал орон. Тиймд, энэ орны соёлыг сурталчилах ажилд гар бие оролцсондоо туйлын баяртай байдаг. Ажлаа гүйцэтгэж байх явцад би хоёр улсын соёлын харилцаа өрнөх зам гарц, харилцан ойлголцлыг гүнзгийрүүлэх гүүр байхыг ихэд хүсэх болсон тул хоёр улсын хэл яриаг төдийгүй соёлын талаар илүү гүнзгийрүүлэн сурах болсон.

Хүсэл мөрөөдөл минь ийм байсан болохоор JET хөтөлбөрийн зарыг хараад төрж өссөн эх орныхоо тухай, монгол соёлын тухай танилцуулах аз завшаан тохиосонд догдолсон.

Мияконожоо хотод

JET хөтөлбөрт тэнцэн Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хоттой найрамдалт харилцаатай Мияконожоо хотод томилогдон ирсэн. Ирэхийн урд, өмнө ажиллаж байсан хүний яриа, интернэтээс олсон мэдээллээс Миязакигийн тухай өөрийн гэсэн төсөөлөлтэй болсон байлаа. Гэсэн хэдий ч, Кюүшүү аралд анх ирж байгаа гэж бодохоор тэсэн ядаж онгоцны цонхоор харгал миний төсөөллийг хэдэнтэй даван гарсан номин цэнхэр тэнгис гялтганаж байх нь тэр. Онгоцны

буудлаас гартал ээн шарах нар, эгнэсэн дал мод, сэвшээ салхины аясаар ирэх цэцэгсийн үнэрийг мэдрэн Миязакид би анхны харцаар дурласан. Ийм сайхан газар байж таарсан нь үнэхээр азтай хэрэг.

Мияконожоо хот мод ногоорсон, сайхан байгалтай газар. Машинаар жаахан явахад л Японы алдартай зуун хүрхрээний нэг болох Сэкино-о хүрхрээ, дархан цаазат Киришимагийн нуруу гээд үзэсгэлэнт байгалын агаар амьсгалж болно. Хүмүүс нь найрсаг, тэдний ярих мияконожоо аялга дуу мэт эгшиглэнэ. Гудамжинд таарсан хүн болгон эелдгээр мэндчилнэ. Найман настай балчираас наян настай буурай хүртэл янз бүрийн насны хүмүүстэй уулзаж явахдаа эндэхийн хүмүүсийн элэгсэг дотныг мэдэрдэг. Нэгэн цагт нутгийн хүмүүсийн энэ сайхан сэтгэлийн ачийг хариулах сан.

Мөн Мияконожоо нь Япон улс даяар гайхуулах мах үйдвэрлэгч бүс нутаг юм. Харамсалтай нь өнгөрсөн жил малын боом өвчин зэрэг гамшиг тохиолдон, гарз учруулсан ч, нийгэм тэр аяараа нэгдэж, бүгдээрээ хүчээ нийлүүлэн урд хожид байгаагүй бэрхшээлийг даван туулж гарсан. Энэ бүх хүч хөдөлмөр, эв нэгдэл, сэтгэл нийлээд дэргэдэх хүндээ ч өгөмгүй сайхан амттай Мияконожоогийн мах, махан бүтээгдэхүүнийг улам гайхалтай болгоо болов уу. Маханд дуртай монгол хүнд үүнээс илүү сайхан нөхцөл бүрдсэн орчин гэж юу байх билээ.

Монгол хүүхдүүдэд гэрэл хүргэх гэсэн сайхан сэтгэлийн угаас байгуулагдсан “Монголд салхин сэнс, төхөөрөмж бэлэглэх холбоо”-ны үйл ажиллагаа нь хамтарсан судалгаа, улмаар хот хооронд найрамдалт харилцаа тогтоох хүртэл өргөжин идэвхжсэнд сэтгэл үлэмж хөдөлсөн. Хүмүүнлэгийн салбараар зогсохгүй, сүү сүүн бүтээгдэхүүний ашигт бактерийн судалгаа технологи, эрдэм шинжилгээний төрөл бүрийн салбарт харилцаа хөгжиж байгаад баяртай байна.

Цаашид Улаанбаатар хот болон Мияконожоо хотын хоорондох найрамдалт харилцаа улам бүр хөгжин цэцэглэх нэгэн үндэс язгуур байхыг хичээн ажиллаж болно.

Ойн сүмд дахин уулзсан нь

Томилогдон ирээд удаагүй байхдаа нэг өдөр ажлынхаа хүнийг даган Цумакиришима сүмийн “Чөтгөрийн шат*”-аар гарлаа. Ойн дундаг чимээгүй энэ сүмд сэтгэлд дотно зүйлтэй дахин учирсан юм. “Рюүжин дайко” япон бөмбөрийн хамтлагийнхан дасгал хийж байх нь тэр. Хуучин дурсамж минь сэргэн, тоглож үзэхийг хүслээ. Миний хүсэлтийг уг хамтлагийнхан найр тавин хүлээн авснаар анх удаа жинхэнэ япон бөмбөрт гар хүрч үзсэн юм.

Өөрөө цохисон анхны бөмбөрийн дуу яг л арван жилийн өмнөх шиг хамаг бие, сэтгэлийн гүн рүү, улам гүн рүү долгилон орох мэт санагдаж билээ.

Түүнээс хойш уг хамтлагт элсэн орж, үргэлжлүүлэн дасгал хийсээр байгаа. Гар дүүрэн цэврүү, анхны тоглолт дээрээ цохиураа алдаж унагасан гээд хөгтэй зүйл их ч, энэ бүгд миний сайхан дурсамжийн нэг гарцаагүй мөн.

Одот тэнгэрээр дээвэрлэсэн ойн модны дунд япон бөмбөрийн эгшигт сэтгэл зүрх минь хөглөгдсөөр байх биз ээ.

* “Чөтгөрийн шат”-ыг чөтгөр нэг шөнийн дотор хийсэн гэдэг домогтой ба шатаар өгсөж дуусталаа арагш эргэж харахгүй байж чадвал хүсэл биелдэг юм гэнэ лээ.

モンゴル語

JETプログラムという 糧から始まる成長

栃木県栃木市元外国語指導助手
Vanessa Villalobos
バネッサ・ビアロボス

最近、「JETプログラムは本当のところ日本人の英語力を向上させたのだろうか」と聞かれた。野次馬のような彼らは、私が統計や動かぬ証拠を繰り出すのを待っているのだ。一見簡単だが困難な質問にどう答えたらよいのだろうか。私は、JETプログラムの成果は深く根付いていると信じてやまないが、目に見える本当の大きな成果は、生徒達が「俺たちは英語が話せる」と理解したことなのだ。ALT時代をふと思い出す。単語カードやカラフルな写真、英語教材を黒板などにバンバン貼り、生徒達が1年かけて英語を話すことを学んでいったことを。しかし、どの雪片が雪崩を引き起こすとか、ちっぽけなどんぐりがいつ大きな樫の木になるのかなんて、誰にもわからない。私は、JETプログラムの本当に優れた点は、若く感受性にあふれた心に、可能性という種をまくことだと信じて疑わない。誤解を招かないよう付け加えるが、この心は学生だけに限ったことではない。年齢は関係ないのだ。

JETプログラムはALTやCIRに信じられない素晴らしい経験をさせてくれるし、比類のない考え方を注入してくれる。日本での経験は、母国に戻ったJET参加者をすっかり変えて、友達や家族、同僚の中でも、日本を一番知っている人になる。

かく言う私も、現在行っていることは日本時代に得たことに根ざしている。私はJETとして沢山のことを学び人生が根本から変わった。あれから10年以上がたったなんて信じられないし、今となっては日本での生活を美化しているのだろうけ

れど、栃木市の方々はみな親切で歓迎会にも招待してくださった。ママチャリは仕事の必需品で、凍り付いた田んぼ道も、台風の大雨の中も、せみの鳴き声がつんざく森の道もよく走り回った。祭りや稲刈りにも参加した。京都のお寺には畏敬の念を抱いたが、日光の猿は怖かった。私は自信と体系化された知識と独立精神を得たが、もっと深い人生の教訓を自分が日本から得たことに気付くには長い時間を要した。

それは、幅広い世界観であり深い思考能力だった。我々はともすれば、自分自身の考え方で世界を捉えがちであるが、旅行をすれば、自分自身の考えなど、所詮は自分の住む社会の規範に根ざすものに過ぎないことに気付かされる。だが、外国の文化からも最高の考え方を身につけられるのであればどれだけ豊かになれるのだろう。世界がもっと柔軟に見える。

元ミュージシャンのデリック・シバーズは「おかしいか、変わっているか」と題した講演で地名の付け方を例に挙げて、ある地域を固まりとして捉える日本式と、「通り」で捉える欧米とを比較したが、どちらが正しいかと問われれば、両方が正しい。彼は「あなたが本当だと考えることの反対もまた正しい」と結論づけている。

イギリスに戻って以来、私は日英との関係強化に取り組んでいる。私が教えている「イッシュニ London」では、日本の生徒と英語教師を結びつけているが、指導することは言葉の習得にとっても、長く続く友情の構築にも素晴らしい。また私

ももじウオーク2010 アレクサンドラ宮殿でゴール!

JETAAロンドン支部メンバーとCLAIRロンドン事務所メンバーのディナー

日本祭りでJETAAブースを運営するエドとバネッサ

自身のホームページ「ジャパニーズロンドン」の使命は、ロンドンにおける日本に関係する出来事や人々、場所などのハブになることであるが、ほとんどの人々は「なんでこういうものが今までなかったのかねえ」というもので、これはいいサインだと思っている。

現在取り組んでいる大きなチャレンジは、「ジャパン・アリーナ・チーム」のプロジェクト・マネージャーである。ロンドンの都心に、日本文化と創造性のナショナルセンターを設立しようというものであるが、これまでの日本との交流から受けた恩恵を他の人たちとも共有するためである。ロンドンには、日本文化のショーケースや集まる拠点が必要だ。多くのイギリス人が武術、生け花や書道などの日本文化を楽しめる場所をアリーナの中心部に設けたいと思っている。

東日本大震災は、ジャパンアリーナを早急に設立するさらなる必要性の一つになったと思う。イギリスにおける日本の存在感をもっと高めていくには大切な時期だと思う。

日本を訪れる人は減り、中には日本製品を買うことを躊躇している人もいるが、イギリス国民は、寄付行為という復興に向けた短期の金銭的な援助だけでなく、日本の文化、創造性、経済や観光などの長期的な振興について（関心を寄せる）目を向ける時期なのだ。

本稿で、JETプログラムで学んだ、目には見えないが重要な経験をお伝えできたらと思う。私は、日本で学んだことを社会に恩返ししたいと思って仕事をしている。JETプログラムについても現在のような不景気の時代には、目に見えない成果を形にすることは難しく、関係者も苦勞していることと思う。この点で、ニューヨークで活躍するス

ティーブ・ホロウィッツ氏（一元JETで「JETWIT.com」を立ち上げた方だが）が「JETはどれだけ日本の観光産業に貢献したか」とか「長期的にみたJETの投資収益率」などの意義深い試みを行っていることは興味深い。私は、JETプログラムは全ての面において、日本という素晴らしい国に永遠の利益をもたらしていると思う。

日本で私の中に植えられた可能性の種は今でも異文化交流やコミュニケーションを通じて日英の懸け橋として私の中で成長し続けている。栃木の教え子も立派に成長したことだろう。私が教えた英語が彼達の役に立ち、国際的なつながりやコネクションができ、どんぐりが立派な樫になることを、私は期待してやまない。

バネッサ・ピアロボスは2000～2003年まで栃木県栃木市のALT。最近バネッサはロンドンで日本とイギリスを結ぶ仕事に携わっている。現在、日本人の留学生の英語能力向上のため、ロンドンに住んでいる英語の先生とのペアを探す会社IsshoniLondon.co.ukの社長。また、ロンドンにある日本の情報ウェブサイトJapaneseLondon.comの設立者であり、ロンドンの都心に日本文化センタージャパン・アリーナのプロジェクト・マネージャーとして活躍している。JETAAロンドン支部のコミュニケーション担当であり、現在ウィンブルドンに住み、小山市のサルサクラブで偶然出会ったペルー出身の旦那さんと暮らしている。

Vanessa Villalobos

Seeds of Inspiration Grow from the JET Programme

Vanessa Villalobos

Essay

Recently, I was asked: ‘Has the JET Programme actually improved Japanese people’s English?’ The interested party stood all agog, waiting for me to reel out the numerical statistics and indisputable proof. How could I answer this seemingly simple, yet curiously complicated question? I believe that the benefits of the JET Programme run deep, but are far from straightforward. Sure, I remember the real, tangible breakthroughs when pupils realised that yes, they could speak English! There was great satisfaction in getting out all the vocabulary flashcards and colourful pictures for topics we’d covered in a year and plastering the whole blackboard with so many words and images students could really describe and discuss in English. But which snowflake is responsible for an avalanche? When does a tiny acorn become a mighty oak? I believe that what the JET Programme truly excels at is planting the seeds of possibility in impressionable minds.

Those minds, I might add, are not only those of the Japanese students, both young and old, that JETs encounter in Japan. The JET Programme, of course, also provides incredible experiences and instils a unique mindset in those privileged enough to take part as ALTs or CIRs. Participants return to their home countries forever changed by their time in Japan - forever to be champions of all that is Japan amongst their friends, family and co-workers.

Everything I do now stems from my time in Japan. My JET years involved a steep learning curve, which totally changed the course of my life. I can’t believe that it’s been 11 years since I was first getting ready to set off on my journey. Perhaps I now have a tendency to romanticise my time in Japan. After all, the people at my host institution were incredibly kind to me, welcoming me with enkai parties and introductions to teachers and city hall staff. There was plenty of riding through frosty rice fields, my mama-chari bicycle laden with teaching materials. I rode through steamy rainstorms and past forests of whirring cicadas. I took part in festivals; I harvested rice. I was awed by temples in Kyoto, and frightened by monkeys in Nikko. I gained confidence, organisational skills and independence. But the more profound meaning of the life lessons I learned in Japan took some time for me to recognise.

The true life lessons are in an expanded worldview. An expanded way of thinking. We all tend to think of the world in certain ways that we believe are based on reality as it is. But when we travel, we realise that our ways of thinking are indeed firmly rooted in our societal norms. But if we can take the best thinking from more than one culture, we are so much richer for it. We have more flexibility in how we see the world. An elegantly simple illustration of this is seen in a TED lecture by Derek Sivers entitled: ‘Weird or just different?’ He compares the Japanese way of naming areas according to blocks in contrast to the Western way of naming the streets that run through areas. Which is correct? Both, of course. His conclusion: the opposite to what you think is true may also be equally true...

Since returning to the UK I have taken on a role to

deepen links between the UK and Japan. My tutoring agency IsshoniLondon.co.uk connects students and tutors of English. Tutoring is a wonderful way of both achieving language learning goals and of forming long-lasting friendships. Further to that, my website JapaneseLondon.com’s mission is to be the central hub for all Japan-related happenings, people & places in London.? Most people’s reactions to the website have been ‘Why didn’t this exist already?’ which I think is a good sign!

A major challenge I have taken on just recently is as Project Manager for the Japan Arena team. We are planning a national centre for Japanese culture and creativity in central London. Why? We are passionate about sharing the benefits we have received from our contact with Japan. London needs a physical space, a hub, where Japanese culture can be showcased and inclusive meetings to benefit all can be arranged. The wider UK society can also benefit from exposure to martial arts, traditional arts and crafts such as calligraphy and flower arranging, as well as countless other activities, which will be arranged around the heart of the community centre - a dojo.

It seems to me that the Tohoku tsunami has added more even momentum to the need to set up the Japan Arena now.? It is an important time to promote Japan in the UK.? Fewer people are travelling to Japan as tourists, and some people are worried about even buying Japanese products.? With Japan currently in the public eye (and heart) now is the time to offer Japan not only short-term financial aid to recovery in the form of donations, but also long-term aid in the form of promotion of Japanese culture, creativity, business and tourism.

I hope that I have here been able to share some sense of the intangible benefits that I, and countless others, have received from participating in the JET Programme. I am working to pay back Japan for all I gained! I understand that recently the JET Programme has been under scrutiny - as it is so difficult to quantify and pin down the precise results. Especially in the current economic climate, it is important to search for how to represent the tangible benefits, something I know CLAIR has been working towards. Likewise, New York based ex-JET and founder of JETWIT.com, Steven Horowitz, has been attempting to do that with useful projects such as: ‘How much tourism revenue has JET generated for Japan?’ As well as his ‘JET ROI - Return on Investment’ posts section. Personally, I believe the JET Programme encourages sustained interest in this wonderful country and all it has to offer!

The seeds of possibility planted in my mind in Japan have led me to pursue a path of cultural exchange and fostering communication between the UK and Japan. The energetic children of Tochigi that I was so privileged to share three years with will now be all grown up! I hope that for some of them, their ALT’s encouragement of their English language learning will have grown into a strong and substantial interest not only in English language learning, but also in international affairs and connection - a mighty oak.

英語